

Konfliktforebyggende tiltak

mellom reindrift og annen berørt part

Eva Dybwad Alstad, Landbruksavdelingen, Statsforvalteren i Trøndelag

Tel 48042877 e-post: fmtleal@statsforvalteren.no

Simen Olafsen, Reindriftsavdelingen, Statsforvalteren i Trøndelag

Tel 92882257, e-post: simen.olafsen@statsforvalteren.no

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Konfliktforebyggende tiltak

Statsforvalteren i Trøndelag har nasjonalt ansvar for tilskuddsordningen konfliktforebyggende tiltak, og forvalter tilskuddsmidlene for hele landet.

Det er landbruksavdelingen som står for endelig godkjenning og utbetaling av tilskuddet. Sakene behandles i Agros.

Det må foreligge en reindriftsfaglig vurdering av tiltaket, samt en uttalelse fra kommunal landbruksmyndighet før søknad behandles.

Gode vurderinger utført av landbrukskontoret og reindriftsavdelingen er viktig for at sluttbehandlingen av saken skal bli god.

Hva kan tilskuddet brukes til?

Der partene er enige om det kan det gis tilskudd til bygging av gjerder som verner innmarks areal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeiting.

Under spesielle forhold kan tilskudd gis til andre tiltak, som vil virke konfliktdempende mellom reindrift og annen part.

Det kan gis tilskudd til helikopter når reindriften selv ønsker det.

Foto: Simen Olafsen

Rammer 2023

Tildeling i 2023: 3 mill

(1,5 mill fra RUF og 1,5 mill fra LUF)

Overført fra 2022: 9,6 mill

Samlet til rådighet i 2023: 12,6 mill

Inndratte midler i 2023 kommer i tillegg

100 000,- avsatt til Statsforvalteren i Trøndelag – driftsmidler – administrasjon og gjennomføring

Revisjon av: Forskrift om konfliktforebyggende tiltak. Fra 1.7.2022 gjelder:

Det kan innvilges tilskudd med inntil 90 prosent av godkjent kostnadsoverslag.

Informasjon om ordningen

Informasjon om ordningen hos
Landbruksdirektoratet:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/reindrift/ordninger-for-reindrift/konfliktforebyggende-tiltak>

Info fra Statsforvalteren i Trøndelag –
mer om kommunens rolle:

<https://www.statsforvalteren.no/nb/Trondelag/Landbruk-og-reindrift/forkommunal-landbruksforvaltning/Jordbruk/konfliktforebyggende-tiltak-mellom-reindrift-og-landbruk/>

Kommunens rolle ved søknad om midler til konfliktforebyggende tiltak?

Før søknaden om tilskudd behandles hos Statsforvalteren i Trøndelag, så må det foreligge en *landbruksfaglig uttalelse* fra kommunen.

Jf § 3 er det vilkår om at arealet som gjerdes inn skal holdes i hevd.

Vi forventer at kommunen vurderer det landbruksfaglige behovet for tiltaket og vurderer om området vil bli holdt i hevd jf §3.

Kommunens rolle ved søknad om midler til konfliktforebyggende tiltak?

Kommunen må også sjekke ut om det er kommunale bestemmelser/planverk som gjør at det er behov for å stille andre vilkår.

Hvis gjerdet planlegges i utmark må kommunen vurdere om tiltaket kommer inn under PLB-loven, evt om det er behov for høring.

Jf § 5 skal kommunens vurdering inneholde forslag til vilkår for å ivareta formålet med ordningen

Sjekk av naturmangfold og kulturminner

Kommunen må sjekkes ut om det er *miljøverdier* eller *kulturminner* som kan bli berørt av tiltaket, og at det blir gjort vurderinger rundt dette, for eksempel om det bør settes vilkår, før søknaden sendes til behandling.

I Trøndelag blir saker som kan berøre naturmangfoldet sendt til KLMI avdelingen hos Statsforvalteren for en vurdering før saken sendes til behandling. Vi forventer at det samme blir gjort i de andre fylkene.

Likedan sørger vi for at fylkeskommunen, evt sametinget får tiltaket til vurdering hvis det er kulturminner i området der gjerdet er planlagt før saken sendes til behandling.

Sjekk at søknadsskjema er riktig utfylt!

Det er utarbeidet søknadsskjema for ordningen: [LDIR-667 B Søknad om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part.pdf](#).

Søknadsskjemaet må inneholde:

- Opplysninger om søker (kontonr og orgnr og kontaktinfo er viktig, hvis ikke får vi ikke registrert søknaden i Agros)
- Begrunnelse for søknaden
- Beskrivelse av hvilke tiltak som skal gjennomføres. For gjerdeanlegg må det lages en arbeidsbeskrivelse med kartfestet trasévalg, kostnadsoverslag og finansieringsplan.
- **Kostnadsoverslaget** kan inkludere utgifter til rydding av trevirke i gjerdetraseen, materialutgifter, samt transport- og arbeidsutgifter ved oppføring av gjerdet.
- Erstatninger og skjønnsutgifter skal ikke være med i kostnadsoverslaget
- Rydding/fjerning av gammelt gjerde skal ikke inngå i kostnadsoverslaget

Krav til avtaler – viktig for å unngå framtidig konflikt

Følgende vedlegg skal følge søknaden:

- avtale mellom reindriften og involverte grunneiere om gjennomføring av byggearbeidet og det framtidige vedlikehold. Avtalen må vise hvordan arbeid og kostnader skal fordeles for bygging og framtidig vedlikehold. Hvis leiejord er med i tiltaket må hjemmelshaver skrive på avtalen. Avtalen kan tinglyses som hefte på de aktuelle eiendommene.
- skriftlig tillatelse fra eier av grunnen der anlegges skal oppføres, hvis søker ikke eier grunnen.

Vi har noen eksempler på avtaler liggende – meldt fra hvis dere ønsker tilsendt

Behov for informasjon og gode møteplasser

Statsforvalteren i Trøndelag ser at det er stort behov for å informere om saksgangen kommuner, fylker og aktuelle søkere om krav til søknad – at det er krav om landbruksfaglig og reindriftsfaglig vurdering før søknad kan behandles.

Det er behov for å framsnakke ordningen og spre kunnskap om ordningen, og at kommunene og statsforvalteren er «litt på» i de tilfeller en ser det er behov for å gjøre tiltak.

I Trøndelag prioriterer vi derfor å være med på møter mellom partene for å informere. Hjelp til med å diskutere forslag til avtaler mellom partene (i alle fall ha med noen eksempler på avtaler som partene kan ta utgangspunkt i) m.m.

Kommunen har en viktig rolle i arbeidet – kan bidra til å spre informasjon lokalt og etablere møtesteder mellom partene for dialog.

Per Albert har gjerdet inn innmarka si:

- Det fungerer godt

Per Albert og Ellen-Ingrid Sodal driver gård i Gåbrien slette. Riast-Hylling reinbeitedistrikt, og de var en av de første på nordsiden av Aursunden til å gjerde inn innmarka si. Nå deler han sine erfaringer med inngjerdinga.

MARIT LANGSETH
marit.langseth@trondheim.no

- Det fungerer godt, og på noen måter letter det drifta for meg også. Det er ikke bare en ulempe å gjerde inn innmarka, sier Sodal.

I 2014 begynte han å gjerde inn innmarka si på gården Sodal nord for Aursunden. Gården ligger rett øst for Aursundgjerdet, speregjerdet som ble satt opp som et resultat av høyesterettsdommen i 1997.

- Det var rein her for også, men da speregjerdet kom opp, fungerte det nesten som et smilte. Reinen måtte gjerdet og så kom de hit. Førgrunnlaget gikk fløyten for det kom mye dyr hit på sommeren da gresset var i vekst, forklarer Sodal.

Fant løsninger sammen

Etter å ha kjøpt inn for noen år, måtte han ta et valg: legge ned drifta eller gjøre noe for å bedre situasjonen.

- Jeg snakket med Knut Tørresdal, som var leder i reinbeitedistriktet den gangen, og han var veldig imøtekommende og ville få til løsninger. Da fikk vi til en avtale, og det var en av de første inngjerdingene av innmark på nordsida, sier Sodal.

Til sammen 250 mål på Sodalen er nå gjerdet inn. I tillegg har han rundt 120 mål av et større område som er gjerdet inn sammen med flere i bygda.

- Er det mange her som har gjerdet inn innmarka si?

- Ja, nå begynner det å gjelde alle. Vi har gjort det ssm. I Brekken og på nordsida av sjøen har man speregjerde, og på sørsida er det mer spent, mens her er innmarka stort sett gjerdet inn.

Fleire fordeler

Mens et speregjerde går i utmarka og er ipe i begge ender, går innmarksgjerdene helt rundt innmarka. Dagens distriktsleder, Inge Even Danielsen, har ved flere anledninger sagt at dette er den beste løsningen for å unngå rein på innmark.

Bonden forteller at han for 30 år siden var mer inne på tanken om speregjerde selv, men at han nå skjønner fordelene ved

å gjerde inn innmarka.

- Det har jeg sagt til noen jeg kjenner godt i reindrifta, at det må jeg ta kritikk på selv, at jeg ikke forsto det så nå du stenger inn innmark, så vet du hva du har stengt inn, sier Sodal og forklarer nærmere:

- På innmark som er grunn, så har ingen lov til å ferdes uten å spørre meg uansett, men alle kan ferdes utenfor. Det er ingen som har interesse av å være innom der. Da blir det stående lukket. Ingen grunder står opp, fordi jeg har minst mulig av dem. Da er det stengt. Et speregjerde er perforert av grunder, hull og kjøpinger som alle kan bruke. Da blir det stående opppe en eller annen plass, og den åpninga finner dyrene, sier Sodal.

Andre fordeler er at sauer som beiter i utmark eller andre dyr kommer heller ikke inn på innmarka, og ved behov kan man slippe dyra sine på innmarka uten å trenge å tenke på inngjerding.

- Jeg kan telle på to hender de dyrene som har vært innom her siden 2014, så da fungerer det godt.

Utfordrende vedlikehold

80 prosent av kostnadene med å sette opp gjerdet fikk han dekket gjennom et tilskudd, hvor 50 prosent kommer fra reindrifta og 50 prosent fra reindriftsavtalen og jordbruksavtalen.

Det som er utfordringa for Sodal er vedlikeholdet.

- Vi bor på en plass hvor det er veldig mye snø, så etter snøvinteren som det var i vår og for to år siden, er det mye vedlikehold. Da var det et ukens jobb å gå over. Jeg har ikke sjans til å klare på alt selv, så jeg leier inn onkelen min og far min til det. Men vedlikeholdet varierer veldig fra år til år. Noen år er det ingenting nesten. Andre år er det litt mer herja.

Sodal mener man burde fått tilskudd til vedlikehold også.

- Det kunne vært en fordel å ha en del av den første søknaden. Slik at hvis du fikk 200.000 kroner for å sette opp gjerdet, så kunne summeren vært 250.000 kroner, men de 50.000 kronene kunne vært spart i en pott som du kan søke på etter behov, sier han og forklarer nærmere:

- For vedlikeholdet har jeg ikke likt som en annen plass. Det kunne vært sånn at hvis du dokumenterer vedlikeholdet, så kan du søke om penger.

I likhet med tilskuddet man får for å sette opp gjerdet, mener Sodal at denne summeren også kunne blitt delt mellom reindrifta og landbruken.

- Hvis man hadde fått hjelp fra myndighetene med vedlikeholdet, så hadde det vært enda

lettere å få til avtaler. Men det er bare en tanke jeg har.

Mange hensyn å ta

Det er en omfattende søknad som må sendes inn når innmarka skal gjerdes inn.

- Det skal være søknad, kostnadsoverslag, avtale med reindrifta og avtale med alle grunneierne som man gjør tiltak på. Det kan fort bli 30-40 sider i en søknad. Om det er hundre meter eller fem kilometer har ikke noe å si. Men når man søker en gang, så har man jo en slags mal å gå etter neste gang.

Det er mange hensyn som skal tas.

- Du skal passere mange veier hvis du skal begynne å stenge helt inn til innmarka. Vi har dratt litt stort rundt det, og vi krysser både Aursundveien, veien til Brekken og til Tydal. Men jeg synes vi har fått det til bra, og det virker som alle parter er fornøyd med det.

Viktig med god dialog

Sodal har en god dialog med reindrifta. Det er viktig, sier han.

- Jeg har noen å snakke med og gjøre erfaringer med. Vi er nødt til å treffes og snakke sammen, ellers er det håpløst. Det går an å være uenig fordi, og man må skille mellom næring og person, sier han.

Selv har han hatt sine runder med reindrifta om traseløst. Noen plasser tar innmarksgjerdet snarveier over utmark, noe reindrifta helst vil unngå, men som kan spare mange meter med gjerde.

- Men det er klart... Mange snarveier hvor bitte litt utmark blir tatt her og der, fører jo til at reindrifta blir tar litt utmark bit for bit. Så jeg forstår argumentasjonen deres, men når du sitter i en liten sak med en grunneier, så betyr det lille mye for ham igjen. Så det er ikke enkelt det.

Plass til alle

Bonden er ikke i tvil om at det er plass til begge næringene, både reindrifta og landbruken. Samos kommunens nylig vedtatte beitedrøpsplan fastslår det samme: det er godt med beiteplass i Røros kommune.

- Det er plass til både rein, sau og storfe i utmarka. Det gror så godt at det er det ingen tvil om. En representant fra statsforvalteren som var her for å beitekartlegge sier også at dyrene beiter ikke det samme, så de konkurrerer ikke om maten, sier Sodal, som selv har storfe på utmarksbeite.

- Det går det rein etter jeg har hatt dyr det. Det er det ingen problemer med som jeg vet om.

ANGRER IKKE: I 2014 sto Per Albert Sodal overfor valget om å legge ned drifta for bønder å gjerde inn innmark.

SNARVEI: Her går gjerdet et stykke over utmark for å unngå store snarveier, som igjen fører til mer vedlikehold.

- Nå har vi funnet løsningen

Gårdeier og reinveiere har fått midler til å bygge gjerde:

Gårdbruker Lars Sletne og reindriftsnæringa Saavilget ved Lars Aage Brandtsfjell har fått betydelige midler til konflikthandling og reindrift. Nå har de satt opp et gjerde på 950 meter. - Det er bare gode ting som har kommet ut av dette, sier de.

Lina Tørum
lina@selbygen.no

Gårdbruker Lars Sletne har beito på Sletnevollen i Tømmerdalen. I samme område har Saanti slette beite for reindrift. At reindriftens kommande 30-40 år, og denne disputten har kommet opp årlig. Nå har Sletne og Brandtsfjell gått sammen om å sende en søknad mellom reindriftsnæring og øvrig landbruk, og mener at de nå har funnet løsningen.

Landbruksdirektør Tore Bjørkli. Foto: Statsforvalteren i Trøndelag. Løpt Leif Arne Holme

- Bare positivt for oss

Brandtsfjell og Sletne søkte om midler til konflikthandling og tiltak mellom reindrift og øvrig landbruk gjennom Statsforvalteren. De gikk sammen om å skrive en avtale og en søknad om et 950 meter langt gjerde som skal stå hele året. Dette fikk de bevilget, og gjerdet er nå satt opp.

- Å være enig om å søke er første prioritert. Man utarbeider en avtale som begge skriver under på, og sender inn til Aage Brandtsfjell.

Lars Sletne sendte inn søknaden til kommunen, som vurderte søknaden, og sendte den videre til Statsforvalteren. Det tok ca. to måneder før søknaden fikk levert kommunen til de fikk den innvilget.

- Hva har det hatt å si for dere?

- Det har bare vært positivt for meg. Jeg har brukt veldig mye tid og ressurser på det

Støtter med 90 prosent

Ordnningen med å redusere konflikten mellom reindrift og jordbruk er en gammel avtale om tilskudd, inngått mellom Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamer Landsforbund. Nytt av året er at tilskuddsandelens til konfliktrusedusetende tilskudd er økt til hele 90 prosent.

- For å stimulere og legge til rette for flere inngjerdingar, økes tilskuddsandelens fra 80 pst til 90 pst, av godkjente kostnadsoverslag. En høyere tilskuddsandel vil også gi mulighet til å sette av midler til denne, står det i Reindriftavtalen 2022/2023.

- Dette er en veldig gunstig ordning, men forutsetningen er at begge parter er enige. Med høyere tilskuddsandel der, et tema det har vært store utfordringer knyttet til, sier statsforvalteren i Trøndelag, Tore Bjørkli til Selbygen.

Ordnningen gir

ordning, men forutsetningen er at begge parter er enige. Med høyere tilskuddsandel der, et tema det har vært store utfordringer knyttet til, sier statsforvalteren i Trøndelag, Tore Bjørkli til Selbygen.

te gjennom mange år og tror alle parter blir bra for konfrontasjon mellom landsbruks- og reindriftsnæringa.

- Jeg mener at det er bedre å gå i dialog, og dette var den eneste og beste løsningen for meg.

Brandtsfjell forteller at det har blitt mange turer innover til setervollen når reinen var i området og på setervollen. Dette tok mye tid.

- Nå slipper vi å passe på reinen på lik linje som før. Nå kan den beite helt inntil volden uten at vi trenger å jage det er et veldig godt tiltak, og det er bare positivt, fastslår Brandtsfjell.

Gårdbruker Lars Sletne og reinveier Lars Aage Brandtsfjell er enige om at dette er et bra tiltak, og mener de at de har funnet løsningen som er bra for begge parter.

Jon Tomas Stolke (tv) og Lars Gøstby Nilsen bruke en drøy uke på å sette opp gjerdet. Foto: Statsforvalteren i Trøndelag

Om gjerdeløsninger – vurderinger av ulike tiltak

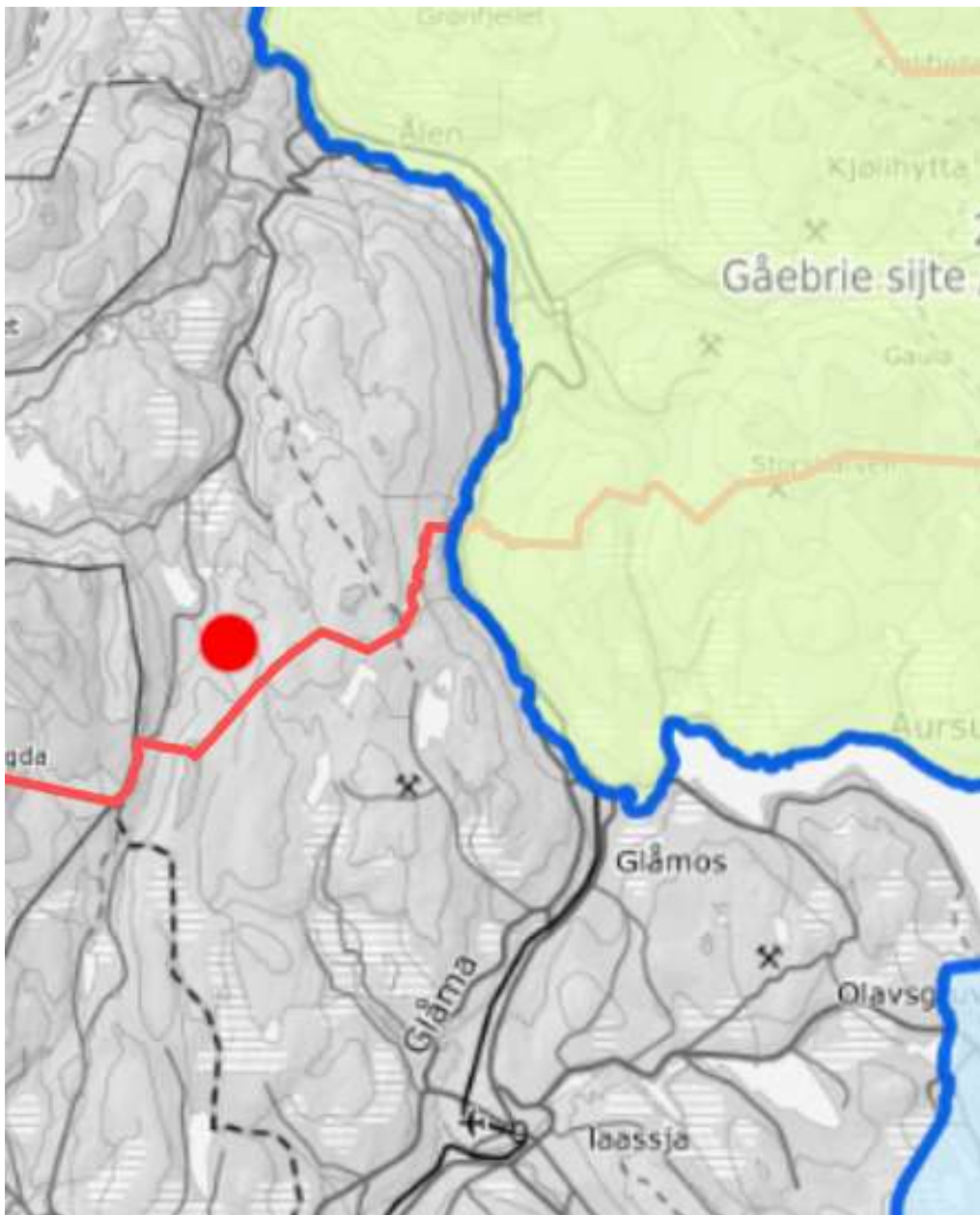
På oppdrag fra Statsforvalterne i Trøndelag og Innlandet har Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) utført en kunnskapskartlegging av sperregjerder og innmarksgjerder som tiltak for å hindre rein i å komme inn på innmarksarealer.

NIBIO anbefaler innmarksgjerder, se rapporten på:

<https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/handle/11250/3047769>

Tilskudd til gjerder utenfor reinbeitedistrikt

Brev fra LMD 18. jan 2023:

Ved søknad om tilskudd til et tiltak utenfor et reinbeitedistrikts grenser må statsforvalteren vurdere om det er innenfor et tilstrekkelig tilgrenset område til at det er rimelig at tiltaket gis tilskudd etter forskriften. I denne vurderingen er også topografiske forhold et relevant vurderingsmoment.

Selv om rein tilhørende et reinbeitedistrikt i utgangspunktet skal være innenfor dette reinbeitedistriktets areal, er det en kjensgjerning at reinen kan bevege seg ut over dette arealet, selv om tilsynsplikten er oppfylt.

Innvilgelse av tilskudd til tiltak utenfor distriktets grenser innebærer ikke at distriktet anses å ha rettigheter til å bruke dette området, men kommer som en konsekvens av at reinen kan trekke utover reindriftings arealer, og at dette kan skape konflikter.

Innvilga tilskudd i 2022

Tiltak	Tilsagn I kr ,-	Kommune fylke
Inngjerding av innmark , Heggsetvollen. Areal brukes til forproduksjon for ammeku. Avtale med Riast Hyll. Gåebrien sijte.	264 600	Holtålen kommune Trøndelag
Inngjerding av innmark . Areal brukes til forproduksjon sau. Avtale med Fåvrosorda reinbeitedistrikt.	704 772	Nordreisa kommune Troms og Finnmark
Inngjerding av innmark , Sletnevollen i Innbygda. Brukes til slått og beite. Avtale med Saanti Sijte.	206 651	Selbu kommune Trøndelag
Sperregjerde Tufsingdalen etter rettsforlik. Gjerdet er satt opp i utmarka som resultat av konfliktforebyggende prosjekt mellom reindrifta og jordbruksinteressene i Tufsingdalen.	1 229 670	Os kommune Innlandet
Inngjerding av innmark , ved setereiendommen Bløtslette i Rennebu. Sikre beiter og vinterfor til driftsenhet med melkeproduksjon. Avtale med Trollheimen Sijte.	548 100	Rennebu kommune Trøndelag
Inngjerding av innmark , beite og forproduksjon til sau. Avtale med reinbeitedistrikt 33 Spalcca.	124 065	Kvænangen kommun Troms og Fimmark
Inngjerding av innmark ,for beite og forproduksjon til sau. Avtale med Kongsvikdalen Reinbeitedistrikt	363 037	Kvæfjord kommune Troms og Finnmark
Utvidet gjeting av rein fra Røssåga siida i Hærøy og Dønna kommune våren 2022.	255 600	Dønna og Herøy kommuner Nordland
Tilskudd til helikopter for bortdriving av rein på Stonglandshalvøya på Senja - Sør-Senja RBD	185 600	Senja kommune/ Troms og Finnmark
Intern administrasjon av ordningen hos Statsforvalteren i Trøndelag 2022, jf tildelingsbrevet	100 000	
	4,6 mill	